

Meting van duurzame ontwikkeling op lokaal niveau

'Think globally, act locally' is een slogan die sinds de jaren '90 wordt gebruikt wanneer het over duurzame ontwikkeling gaat. Met de slogan wordt een vertaalslag gemaakt van de mondiale duurzaamheidsagenda naar de dagelijkse lokale praktijk. Daarbij gaat het om concrete afwegingen waar burgers en ondernemers voor staan; een uitdaging waarin gemeenten een belangrijke ondersteunende en stimulerende rol kunnen spelen. Met de Lokale Duurzaamheidsmeter wordt de voortgang gemeten en publiekelijk toegankelijk gemaakt. Op deze manier worden gemeenten gestimuleerd om hun inspanningen te blijven verbeteren. Wat kunnen we leren van de ervaringen tot dusver met het meten van lokale duurzaamheidsinitiatieven?

Introductie

In 2010 bleek bij een inventarisatie van 37¹ collegeakkoorden dat in 95% van de gevallen duurzaamheid als beleidsonderwerp was opgenomen. Daarmee stelde de VNG dat duurzaamheid – en vooral het thema klimaat – integraal onderdeel was geworden van gemeentebestuur². Dit wekt de indruk dat duurzame ontwikkeling in lokaal bestuur 'geland is'. Ruim vijftien jaar ondersteuning van lokale duurzame ontwikkeling en acht jaar stimulering (van rijkswege) van lokaal klimaatbeleid zouden daarmee effectief zijn geweest. Dit klinkt mooi, maar het is de vraag of het geschetste beeld klopt. Om dit te kunnen beoordelen, is het noodzakelijk een blik te werpen op gegevens waarmee de

graad van duurzame ontwikkeling op lokaal niveau in volle(re) omvang kan worden gemeten.

Informatie verkregen met het monitoringsinstrument 'Lokale Duurzaamheidsmeter' verschaft daartoe een ingang. Met dit instrument worden de voortgang van lokaal duurzaamheidsbeleid en zijn effecten sinds 1999 gepeild. Gemeenten verstrekken gegevens op kernindicatoren van lokale duurzame ontwikkeling (door middel van zelfrapportage). Transparante weergave van resultaten is belangwekkend vanuit democratisch oogpunt omdat bestuurders verantwoording dienen af te leggen over het door hen gevoerde beleid. Monitoring en evaluatie hebben een belangrijke functie in de beleidscyclus. Ze kunnen voor beleidsmakers aanleiding vormen om lokaal duurzaamheidsbeleid te continueren, te amenderen dan wel te beëindigen.

Naast het peilen van voortgang heeft het meten van lokale duurzame ontwikkeling nog een andere functie: het biedt gemeenten nadrukkelijk de mogelijkheid zich met elkaar te vergelijken. Omdat niemand als slechtste uit de bus wil komen en bestuurders een koploperpositie vaak aanspreekt, gaat er van openbare publicatie van de resultaten een stimulerende en competitieve werking uit om goed te willen presteren op kernindicatoren van lokale duurzame ontwikkeling.

De beleidstheorie achter prestatiemeting heeft een oorsprong in het gedachtegoed van het 'Nieuw Publiek Management' dat in de jaren '90 door regeringen in verschillende West-Europese landen werd omarmd. In deze stroming gelden managementstijlen,

Thomas Hoppe

Dr. T. Hoppe (053-4893242, t.hoppe@utwente.nl) is werkzaam bij het Twente Centre for Studies in Technology and Sustainable Development (CSTM) van het Institute for Innovation and Governance Studies (IGS) aan de faculteit Management en Bestuur van de Universiteit Twente.

Martha Klein

M. Klein (06-53523646, m.klein@fairbusiness.nl) is werkzaam bij FairBusiness en als coördinatrice betrokken bij de uitvoering en helpdesk van de (Lokale) Duurzaamheidsmeter.

business-modellen en prestatie management uit het bedrijfsleven als 'benchmark' voor overheidsdienstverlening. Ook het meetbaar maken van lokale duurzame ontwikkeling en het afrekenen van gemeenten op de mate waarin zij erin slagen dit in de praktijk te brengen, heeft een oorsprong in het Nieuw Publiek Management³. Daarbij is de gedachte dat bestuurders en hun ambtenaren meetbaar moeten presteren en daarop kunnen worden afgerekend.

Aanleiding en opzet

Met name vanaf de jaren '90 heeft duurzame ontwikkeling zowel maatschappelijk als beleidsmatig aandacht gekregen. In Nederland leunde de ontwikkeling sterk op initiatieven van lokale groepen die zich inzetten voor het milieu. Ondersteund met stimuleringsbeleid leidde dit ertoe dat de lokale duurzaamheidsagenda relatief snel wordt opgepakt in vergelijking met andere landen. Nederland gold in de late jaren '90 zelfs als een van de koplopers in West-Europa op dit gebied³.

Een manier waarmee maatschappelijke groepen de lokale duurzaamheidsagenda

onder de aandacht wilden brengen bij gemeenten was de ontwikkeling van een meetinstrument, waarbij aandacht bestond voor de verschillende aspecten van duurzame ontwikkeling. Wanneer gemeenten lokaal duurzaamheidsbeleid zouden agenderen, zou het instrument bovendien kunnen worden ingezet om voortgang te monitoren en te evalueren. Daarbij vormden transparantie en het belang van beschikbaarheid van informatie voor burgers kernwaarden. In 1998 heeft de non-gouvernementele organisatie NCDO (Nationale Commissie voor internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling) hiertoe in samenwerking met COS (Centrum voor internationale samenwerking) het instrument 'Lokale duurzaamheidsspiegel' ontwikkeld. Naast de basisfunctie (monitoring) had het NCDO met het instrument voor dat het de verspreiding en ontwikkeling van lokaal duurzaamheidsbeleid onder gemeenten nadrukkelijk zou moeten stimuleren. Deze aanpak werd ondersteund met de invoering van een jaarlijkse prijs voor de gemeente met de beste totaalscore voor de bereikte graad van lokale duurzame ontwikkeling. De ontwikkeling en uitvoering van het instrument werden financieel ondersteund door de rijksoverheid.

De scores en rangschikking van gemeenten worden tot op heden via een website (www.duurzaamheidsmeter.nl) openbaar gemaakt (het gaat hierbij zowel om totaalscores als scores per gethematiseerd cluster)⁴. De website stelt gemeenten in staat bij elkaar 'af te kijken' of bepaalde beleidsmaatregelen wel of niet zijn doorgevoerd; tevens krijgen zij een indruk van hoe andere gemeenten presteren.

De lokale duurzaamheidsgraad wordt bepaald aan de hand van een reeks van tevoren - in overleg met stakeholders (zoals gemeenten vertegenwoordigd door ambtenaren) - geselecteerde duurzaamheidsindicatoren. Het gaat om items die worden geclusterd onder thema's die tot het brede pallet van duurzame ontwikkeling kunnen worden gerekend: bijvoorbeeld water, energie en natuur. De per editie ongeveer honderd items betreffen in de regel door gemeenten te nemen beleidsmaatregelen, zoals het formuleren van een klimaatbeleid, het duurzaam inkopen van producten en diensten of

het controleren van naleving op bepaalde vormen van milieuwetgeving. Omdat het hier om beleidsmaatregelen gaat, en beleid door de tijd genomen aan dynamiek onderhevig is, worden niet in elke editie dezelfde items gebruikt (zie tabel 1). Er wordt dus meegegaan met markt- en beleidstrends. Dit wekt bovendien weinig verbazing gegeven de selectie van items door een veelzijdig en (bureau-)politiek gekleurd gezelschap (waarin over de invulling van het begrip duurzaamheid wordt getwist, zo blijkt uit actieonderzoek van de auteur). Voorbeelden van de genoemde dynamiek betreffen het tijdelijk meenemen van thema's, zoals duurzaam bouwen in de edities van 2000 en 2001, en 'de (duurzame) kantine' (eenmalig) in de editie van 2008.

Ook veranderde de aanvankelijke veelzijdige - en per editie in thema-clusters variërende - opzet naar een geclusterde aanpak aan de hand van de Triple Bottom Line-leidraad (people, planet, profit)⁵. Daarbij wordt onder people verstaan: burgerparticipatie, sociaal beleid en internationale samenwerking. Bij planet gaat het om: klimaat en energie, duurzaam waterbeheer, en natuur en milieu. Tot slot wordt met profit bedoeld: duurzame bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie, duurzame mobiliteit, en duurzaam ondernemen of maatschappelijk verantwoord ondernemen⁴.

Elk thema kent verschillende items. Een voorbeeld van een set items staat gepresenteerd in tabel 2. De items zijn vragen die alleen kunnen worden beantwoord met 'ja' of 'nee'. Hoe een gemeente een vraag beantwoordt, kan een gevoelskwestie zijn; het gaat bijvoorbeeld om de gepercipieerde mate waarin een bepaalde maatregel (succesvol) is ingevoerd. De perceptie van een vraag kan verschillen tussen gemeenten. De items hebben verschillende gewichten. Hoe meer vragen een gemeente bevestigend beantwoordt, des te meer punten de gemeente verzamelt en hoe hoger de totaalscore wordt. Dit kan een vertekend effect hebben, doordat gemeenten als het ware worden gestimuleerd tot strategische invulling van de vragenlijst (rekening houdende met openbare publicatie van totaalscores).

Vragenlijsten worden verspreid onder alle Nederlandse gemeenten. Ambtenaren van de gemeenten kunnen de vragenlijst vervolgens online invullen. Omdat de vragenlijst het brede karakter van het concept duurzaamheid weerspiegelt, is het niet uitgesloten dat meer dan één gemeenteambtenaar de lijst invult. Het ligt daarom in de verwachting dat van grote, goed-geëquipeerde gemeenten meer en sneller respons mag worden verwacht dan van kleine gemeenten. Dit blijkt ook uit onderzoek^{6,7}.

<i>Editie</i>	<i>Thema's vragenlijst</i>
1999	<i>algemeen beleid, biodiversiteit, energie, internationale samenwerking, water, woonomgeving</i>
2000	<i>algemeen beleid, ruimte & groen, duurzaam bouwen, energie, internationale samenwerking, sociaal beleid, verkeer, water</i>
2001	<i>algemeen beleid, groen & ruimte, duurzaam bouwen & afval, energie, internationale samenwerking, sociaal, verkeer & vervoer, water</i>
2002	<i>mondiaal/lokaal beleid, klimaatbeleid, waterbeleid, sociaal beleid, ruimte- & groenbeleid</i>
2003	<i>mondiaal/lokaal beleid, klimaatbeleid, waterbeleid, sociaal beleid, ruimte- & groenbeleid</i>
2004-5	<i>klimaat & water, sociaal & mondiaal, duurzaam ondernemen</i>
2006-7	<i>duurzaam inkopen, klimaat & water, sociaal & mondiaal, duurzaam ondernemen</i>
2008	<i>de kantine, duurzaam inkopen, klimaat & water, duurzaam & ondernemen, sociaal & mondiaal</i>
2009-11	<i>people, planet, profit</i>

Tabel 1: Clusters van items opgenomen in de Lokale duurzaamheidsspiegel 1999-2003 en Lokale Duurzaamheidsmeter 2004-5 – 2009-11⁴

Item	Gewicht	Antwoord
<i>Uw gemeente heeft een actueel klimaatbeleidsplan en geeft hieraan een hoge prioriteit.</i>	2	Ja/nee
<i>Uw gemeente heeft de ambitie om binnen een bepaalde termijn een klimaatneutrale gemeente te worden.</i>	3	Ja/nee
<i>CO2-monitoring: uw gemeente berekent jaarlijks de CO2-productie door burgers, bedrijven en de eigen (gemeentelijke) organisaties.</i>	1	Ja/nee
<i>Er is structureel budget gereserveerd op de begroting voor het klimaatbeleid.</i>	2	Ja/nee
<i>Uw gemeente maakt gebruik van de SLOK-regeling. (Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven).</i>	2	Ja/nee
<i>Uw gemeente heeft een ambtenaar in dienst die specifiek aanstuurt op energiebesparing/duurzame energie.</i>	2	Ja/nee
<i>Uw gemeente communiceert klimaatproblematiek breed naar de bevolking, daarbij steun en verbreding zoekend voor haar klimaatbeleid. Dit uit zich in jaarlijks minimaal een voorlichtingsactiviteit gericht op het brede publiek.</i>	2	Ja/nee
<i>In uw gemeente loopt een programma op scholen/onderwijsinstellingen gericht op klimaat en energie.</i>	2	Ja/nee
<i>Uw gemeente stimuleert actief energiebesparende maatregelen bij haar inwoners (en huiseigenaren).</i>	1	Ja/nee
<i>Uw gemeente heeft meetbare doelen gesteld voor het aandeel van het lokale energiegebruik dat afkomstig moet zijn uit hernieuwbare energiebronnen (zon, wind, biomassa, waterkracht, aardwarmte).</i>	3	Ja/nee
<i>In uw gemeente is sprake van een actieve en gestructureerde samenwerking op het gebied van klimaat/energiebeleid.</i>	2	Ja/nee
<i>Uw gemeente is lid van het Klimaatverbond.</i>	1	Ja/nee

Tabel 2. Items cluster Planet, onderdeel Klimaat (Lokale Duurzaamheidsmeter 2009-11)

Ontwikkelingen

In 1999 werd de Lokale Duurzaamheidsmeter (destijds Lokale Duurzaamheidsspiegel genoemd) voor het eerst ingezet. Onder Nederlandse gemeenten leidde dit tot een respons van 73 gemeenten. De jaren erop is de respons slechts mondjesmaat toegenomen. Zo vulden in 2002 82 gemeenten de vragenlijst in (15% van alle gemeenten). De lage respons werd geweten aan de hoge drempel die gemeenteambtenaren ervoeren met het invullen van de als te ingewikkeld en te lang gepercipieerde vragenlijst. Bovendien stelden ambtenaren vragen bij het nut van het jaarlijks aanleveren van gegevens. In 2002 werd daarom gekozen voor een andere aanpak. De vragenlijst werd opgeknipt in gethematiseerde onderdelen die ambtenaren separaat konden beantwoorden en aanleveren. Ook werd besloten dat gemeenten voortaan niet langer meer jaarlijks voor gegevensverstrekking zouden worden benaderd.

Deze aanpak leek succesvol, want niet minder dan 285 gemeenten verstrekten

vervolgens gegevens over tenminste een van de gethematiseerde onderdelen van de Lokale Duurzaamheidsmeter (hetgeen eveneens kon maskeren dat gemeenten op andere onderdelen slecht of matig scoorde). Overigens vulden maar weinig gemeenten de gehele vragenlijst in (44 in totaal). In 2005 bleek dat over een driejarige periode 432 gemeenten gegevens hadden verstrekt op een of meer onderdelen (93% van alle gemeenten). Later volgden tweejaarlijkse edities (met uitzondering van 2008). Daarbij bedroeg de respons-

ratio nooit meer dan 39%⁸. Tussen de start van de monitoring in 1999 en de editie twaalf jaar later is niettemin een gestage groei in responsratio waarneembaar. Sinds 1999 zijn negen edities uitgevoerd.

Hoewel het wellicht ondoenlijk is om alle gemeenten te bereiken, kan de groei in respons worden gezien als een toename in enthousiasme voor lokaal duurzaamheidsbeleid. Bovendien is inmiddels gebleken dat de aanpak ook vruchten heeft afgeworpen bij andere decentrale overheden. Zo is er vraag ontstaan onder provincies en is in 2010 voor het eerst de 'Provinciale Duurzaamheidsmeter' uitgevoerd. Acht provincies verstrekten gegevens⁹. Ook was er enthousiasme ontstaan onder waterschappen. In 2011 verstrekten zeven waterschappen gegevens in het kader van de 'Duurzaamheidsmeter voor waterschappen' (op een totaal van 26)¹⁰. De bekendheid van het instrument is verder niet beperkt gebleven tot de landsgrenzen. Zo is er sinds 2011 op basis van de Nederlandse aanpak een lokale duurzaamheidsmeter in voorbereiding in een Frans departement (provincie) en worden mogelijkheden tot uitrol verkend.

Lessen

Hoewel de met de Duurzaamheidsmeter verkregen gegevens niet ideaal zijn voor wetenschappelijk onderzoek (qua geldigheid en betrouwbaarheid), is verkennend statistisch onderzoek verricht ter identificatie van patronen, trends en ontwikkelingen^{6, 7, 8}. Zo blijkt uit onderzoek naar de periode 2007 - 2009 dat het aantal genomen beleidsmaatregelen op het gebied van lokale duurzaamheid is toegenomen. Dit geldt voor alle deeltherreinen die in de Lokale Duurzaamheidsmeter onder duurzame ontwikkeling worden geschaard. De grootste vooruitgang vond plaats op het gebied van lokaal klimaatbeleid⁷.

Onderzoek naar wat koplopergemeenten onderscheidt, heeft geleid tot een aantal opvallende resultaten. Zo blijkt dat gemeenten die al bij de eerste editie in 1999 deelnamen, tien jaar later bovengemiddeld scoren. Dit geeft aan dat deze deelnemers van het eerste uur hun betrokkenheid op lange termijn hebben behouden en dit bovendien

hebben vertaald naar een hoge score wat betreft inzet. Op basis van navraag en statistisch onderzoek blijkt dat zij hun duurzaamheidsprestaties steeds wensen te verbeteren.

Verder wekt het geen verwondering dat er een significante positieve samenhang bestaat tussen gemeentegrootte en de lokale duurzaamheidsbeleidsprestatie. Met een overzicht van top-tienrangschikkingen op totaalscores (naar behaalde prestatie) komt dit beeld eveneens naar voren (zie tabel 3). De top-tiengemeenten zijn op enkele uitzonderingen na grote gemeenten (met meer dan 100.000 inwoners). Ook kan uit de tabel de les worden getrokken dat een deel van de top-tiengemeenten van het eerste uur met zekere regelmaat blijft terugkomen in deze lijst met koplopers. Het gaat om de gemeenten Breda, Nijmegen, Groningen en Tilburg. Opvallend is dat Breda vijf van de acht gepubliceerde edities heeft gewonnen.

Uit het onderzoek blijkt dat er een positieve samenhang bestaat tussen lidmaatschap van regionale en internationale duurzaamheidsgroeperingen (zoals ICLEI of het Klimaatverbond) en de behaalde lokale duurzaamheidsprestatie. Verder blijkt dat koplopers zich vooral onderscheiden van andere gemeenten op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (bijvoorbeeld door duurzaam in te kopen of de kantine te voorzien van verantwoord geproduceerde producten). Op andere deelterreinen zijn de verschillen tussen koplopers en andere gemeenten kleiner.

Ook bestaan er verschillen tussen de lokale duurzaamheidsscores van gemeenten

in verschillende provincies. Zo blijken gemeenten in de provincie Noord-Brabant hoger te scoren dan gemeenten in andere provincies. Dit zou een oorzaak kunnen hebben in het duurzaamheidsbeleid van Noord-Brabant. Deze provincie was in vergelijking met andere provincies al vroeg bezig om lokale duurzaamheid te stimuleren onder gemeenten (alhoewel hier ook sprake kan zijn van een vertekening omdat de deelnemende Brabantse gemeenten gemiddeld groter zijn qua inwoneraantal dan die uit andere delen van Nederland)⁸.

Uitdagingen

Met de Lokale Duurzaamheidsmeter zijn verschillende aspecten van lokale duurzame ontwikkeling meetbaar en zichtbaar geworden. Het instrument stelt burger en beleidsmaker in staat verder te kijken dan alleen naar de resultaten van een analyse naar de mate waarin duurzaamheidsbeleid is opgenomen in collegeakkoorden. Hoewel hierdoor een aardig beeld in lokale duurzame ontwikkeling wordt verkregen, is er ruimte voor verbetering. Bepaalde aspecten worden momenteel onderbelicht.

Zo kunnen vragen worden gesteld bij de representativiteit van de steekproef. Grote gemeenten geven verhoudingsgewijs meer respons (en scoren beter in de rangschikking) dan middelgrote en kleine gemeenten. Gemeenten met enthousiaste milieuambtenaren zijn waarschijnlijk eerder gemotiveerd om gegevens te verstrekken dan gemeenten waar dit niet het geval is of waar zij draagvlak ontberen binnen hun organisatie. Daarnaast is van een aantal gemeenten bekend dat ze structureel geen gegevens verstrekken (bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam die er een eigen methodiek op nahoudt) of voor de ene editie wel gegevens verstrekken, maar voor de andere editie weer niet (bijvoorbeeld Rotterdam).

Ook kan met de huidige set aan indicatoren onderzoek naar wat gemeenten tot koplopers maakt niet in voldoende mate worden onderzocht. Zo zijn politieke indicatoren niet opgenomen, hoewel het bijvoorbeeld theoretisch gezien in de verwachting ligt dat gemeenten met GroenLinks-wethouders bovengemiddeld presteren.

Verder valt op dat het instrument grotendeels 'output'-indicatoren hanteert om duurzaamheidsprestaties te meten (beleidsmaatregelen en 'local capacity'), maar 'outcome'-indicatoren op een paar uitzonderingen na (zoals geïnstalleerd oppervlak aan zonnepanelen per 100 huishoudens) buiten beschouwing laat. Dit bemoeilijkt effectiviteitsonderzoek naar lokale duurzame ontwikkeling in de praktijk, waarbij lokaal duurzaamheidsbeleid bij voorkeur als verklarende variabele wordt onderzocht in plaats van als te verklaren variabele. In dergelijk onderzoek zou het juist interessant zijn om de invloed van gemeentelijke beleidsinspanningen in relatie tot beleidsprestaties op verschillende terreinen van duurzame ontwikkeling te kunnen bepalen. Deze vraag is immers zeer relevant in het licht van legitimiteit en het afleggen van verantwoording door bestuurders.

Onderzoeksmatig gezien, is verbetering mogelijk door meer items op te nemen die 'outcome'-indicatoren van lokaal duurzaamheidsbeleid meten. Ook is aanvulling met de politieke dimensie in de vragenlijst wenselijk (bijvoorbeeld door vermelding van de politieke partij van de milieuwethouder en de samenstellingen van het college van B&W en de gemeenteraad). Om de vergelijking tussen gemeenten zinvoller te maken, is het aan te raden de Lokale Duurzaamheidsmeter separaat (en gefaseerd) uit te zetten onder kleine, middelgrote en grote gemeenten en de resultaten ook separaat te publiceren. Ook zou deze aanpak als stimulerende maatregel kunnen dienen om de respons, acceptatie en agendering van maatregelen onder kleine en

Rang	1999	2000	2001	2002	2003	2004/5	2006-7	2009-11
1	Rotterdam	Breda	Breda	Breda	Breda	Tilburg	Tilburg	Breda
2	Nijmegen	Den Haag	Boxtel	Boxtel	Delft	Delft	Alkmaar	Nijmegen
3	Breda	Almere	Amersfoort	Zoetermeer	Eindhoven	Alkmaar	Leeuwarden	Alkmaar
4	Groningen	Amersfoort	Wageningen	Leiden	Boxtel	Breda	Breda	Groningen
5	Leeuwarden	Nijmegen	Oosterhout	Haarlem	Haarlem	Dordrecht	Ede	Tilburg
6	Boxtel	Rotterdam	Zutphen	Ridderkerk	Tilburg	Apeldoorn	Oss	Amersfoort
7	Tilburg	Apeldoorn	Nieuwegein	Bernheze	Groningen	Eindhoven	Dordrecht	Apeldoorn
8	Amsterdam	Nieuwegein	Heerhugowaard	Nieuwegein	Oosterhout	Boxtel	Groningen	Delft
9	Amstelveen	Tilburg	Leiden	Tilburg	Leiden / Renkum / Zwolle	Hengelo	Bernheze	Waalwijk
10	Wageningen	Leiden	Leidschendam	Amersfoort	-	Leeuwarden	Nijmegen	Maastricht

Tabel 3. Rangschikkingen top-tien gemeenten in totaalscores edities 1999 tot en met 2009-11 (met uitzondering van de editie 2008)

middelgrote gemeenten te verhogen. Verder zou het interessant zijn om te leren van ervaringen met monitoring van lokale duurzaamheid in andere landen. Ook nodigen de resultaten uit tot vervolgonderzoek naar mechanismen die aanzetten om meer maatregelen te treffen.

Ondanks de genoemde bezwaren is de Lokale Duurzaamheidsmeter een buitengewoon interessant instrument om de komende jaren ontwikkelingen op het gebied van stimulering van lokale duurzame ontwikkeling door lokaal bestuur in beeld te brengen. Met de bezuinigingen, gemeentelijke schaalvergroting, verdere decentralisatie en overheveling van bevoegdheden, deregulering en afnemende invloed van het publieke domein (waarmee het huidige Kabinet administratieve lasten wenst te verlagen) staat de continuïteit van lokale duurzaamheid namelijk onder grote druk. Dit geldt eveneens voor het voortbestaan van het instrument. Aan ondersteunende financiering ontbeert het de uitvoerende instantie (FairBusiness). Deze

is daarom op zoek naar nieuwe partijen en modi voor financiering. Daarbij bestaan er wellicht mogelijkheden wanneer aangehaakt kan worden bij belangrijke ontwikkelingen op het gebied van duurzame ontwikkeling, zoals Rio 20+.

Er moet worden voorkomen dat de Lokale Duurzaamheidsmeter na meer dan twaalf jaar dienst niet meer kan worden uitgevoerd. Het verlies van dit instrument zou een groot verlies betekenen in de missie om globale vraagstukken te vertalen naar concrete maatregelen op lokaal niveau. Monitoring van voortgang in lokale duurzaamheid en stimulering van lokaal bestuur op dit gebied is immers nog steeds een cruciale opgave op de weg naar duurzame ontwikkeling. ●

Het webadres van de Lokale Duurzaamheidsmeter is: www.duurzaamheidsmeter.nl/LDMscores/uitleg. Bekeken op 24 februari 2012.

Literatuur

1. DHV, 2010
Gemeenteakkoorden: Duurzaamheid vaker aan bod dan bezuinigingen.
2. Marcuccio, N. en Steccolini, I., 2005
Social and Environmental reporting in local authorities. *Public Management Review*, 7, 2: 155-176.
3. Lafferty, W. en Coenen, F., 2000
The diffusion of Local Agenda 21 in twelve European countries. *International workshop "Diffusion of environmental policy innovations"*, Berlijn, 8-9 december 2000.
4. Duurzaamheidsmeter, 2012
Lokale Duurzaamheidsmeter, internetwebsite. Bekeken op 22 maart 2012.
5. Elkington, J., 1998
Cannibals with Forks: the Triple Bottom Line of 21st Century Business. New Society Publishers. Gabriola Island.
6. Hoppe, T. en Coenen, F., 2011
Creating an analytical framework for local sustainability performance: a Dutch Case Study. *Local Environment*, 16, 3: 229-250.
7. Coenen, F. en Hoppe, T., 2010
Globale uitdagingen op lokaal niveau. *Bestuurswetenschappen*, 3: 77-92.
8. Hoppe, T. en Coenen, F., 2011
What Does Pioneering Mean in Local Sustainable Development? A Decade of Local Sustainability Performance Measurement in the Netherlands?. 6th ECPR General Conference, University of Iceland, Reykjavik, 24-27 augustus 2011.
9. Duurzaamheidsmeter, 2012
Resultaten Provinciale Duurzaamheidsmeter, internetwebsite: <http://provinciale.duurzaamheidsmeter.nl/2010/totaalscores/uitleg>. Bekeken op 24 februari 2012.
10. Duurzaamheidsmeter, 2012
Resultaten Duurzaamheidsmeter voor waterschappen, internetwebsite: <http://waterschappen.duurzaamheidsmeter.nl/totaalscores>. Bekeken op 24 februari 2012.